

Wakosta.be

TIPS & TRICKS VOOR DE BEGELEID(ST)ER

1. Inleiding

Een groeiende groep jongvolwassenen kampt met financiële moeilijkheden¹. Ongeveer één op de acht jongeren uit de derde graad secundair onderwijs vertoont financieel risicogedrag. In deze groep van adolescenten zien we dat er nood is aan het versterken van financiële vaardigheden, het versterken van een kritische houding en het ontwikkelen van weerbaarheid tegen beïnvloeding door o.a. reclame.

Vanuit [BudgetInZicht](#) (BIZ) zetten wij al enkele jaren in op het versterken van financiële competenties van kinderen, jongeren én (jong)volwassenen via onder meer de [WAKOSTA?!-app](#) en de WAKOSTA?!-budgetbeurs.

De coronapandemie leidde tot een versnelde digitalisering in het onderwijs en de sociale sector. Een online tool om in klas- of groepsverband te werken aan financiële educatie kon niet uitblijven.

Om hieraan tegemoet te komen ontwikkelde BIZ www.wakosta.be.

2. Wat & voor wie?

Wakosta.be is een interactieve website die jongeren (16+) laat kennismaken met de verschillende financiële aspecten van alleen wonen en zelfstandig budgetteren. Zo krijgen ze een goed beeld van wat het leven op eigen benen kost en hoe ze hun inkomsten en uitgaven in balans kunnen houden..

De online toepassing kan gebruikt worden in het onderwijs en in sociale organisaties die werken met jongeren (al dan niet in groep). De tool kadert binnen de financiële leer- en ontwikkelingsdoelen van de 2e en 3e graad ASO, KSO, TSO, BSO, BuSO & OKAN.

¹ CEBUD (2014). Financieel risicogedrag bij jongeren, door het Centrum voor Budgetadvies en -onderzoek. Te raadplegen via https://www.cebud.be/files/ugd/4ab716_f2bbf8861504492d946e06e77d6afa54.pdf. Febelfin (2020). Corona brengt helft jongeren in financiële problemen. Te raadplegen via <https://www.febelfin.be/nl/journalisten/artikel/corona-brengt-helft-jongeren-financiele-problemen>

Jongeren kunnen de website in groep (of klas), individueel of per twee doorlopen. Als begeleider kan je bij de verschillende thema's extra info geven of ondersteuning voorzien. Hieronder geven we wat meer uitleg over het verloop van de website en geven we een aantal praktische tips mee.

3. Het verloop van de website

Laat de jongeren alleen of per twee surfen naar www.wakosta.be. Na het invullen van een aantal gegevens, krijgen de jongeren (at random) een inkomen toegekend. Er zijn 6 verschillende soorten inkomsten:

- loon als werkstudent(e)
- werkloosheidsuitkering
- ziekte-uitkering
- leefloon
- loon als bediende
- loon als arbeid(st)er

Met het budget dat ze ontvangen, doorlopen de jongeren de rest van de website. Er komen achtereenvolgens 4 domeinen aan bod: (1) wonen, (2) gezondheid, (3) huishouden en (4) ontspanning. Bij elk domein moeten de jongeren enkele opdrachten en/of keuzes maken die een impact hebben op hun inkomen. Het resterende budget is telkens rechts onderaan terug te vinden.

Na elk domein komt een tussenstand op het scherm: wat hebben de jongeren allemaal betaald en hoeveel geld is er nog over? Dit is een moment om als begeleider stil te staan bij de gemaakte oefeningen. Was dit moeilijk? Konden ze alles goed inschatten?

Een tip: als je werkt met een groep is het handig om de jongeren na elk domein te laten wachten op elkaar zodat iedereen het groepsgepraak met volle aandacht kan voeren. In de bijhorende PowerPoint staan alle domeinen, stappen en opdrachten aan de hand van printscreens opgelijst. Je kan dit gebruiken als leidraad.

Na het zien van de tussentijdse budgetbalans moeten de jongeren bij hun resultaten telkens een 'contentementmeter' invullen: zijn ze tevreden met de keuzes die ze gemaakt hebben of zorgde hun inkomen voor een aantal beperkingen?

Op het einde volgt een gesprek met de jongeren over hun eindresultaat. Hieronder geven we enkele richtvragen mee voor zowel de tussentijdse als de eindbespreking.

4. De verschillende domeinen

- **Domein wonen**

In het domein wonen gaan de jongeren in eerste instantie op zoek naar een woning die past binnen hun budget. Het kan zijn dat een bepaalde woning niet kan gekozen worden omdat het budget dat

niet toelaat. Hierna staan ze stil bij de verzekeringen die bij het kopen of huren van een woning horen.

Verder schatten de jongeren in hoe ze de beste energieleverancier kunnen vinden, wat een voorschotfactuur is en hoe ze de meterstanden moeten doorgeven. Tenslotte krijgen ze nog een paar energiebesparende tips mee.

Mogelijke reflectievragen:

- Vinden jullie een woning huren duur? Of blijkt het toch wat mee te vallen?
- Welke kosten komen allemaal kijken bij het huren van een woning? Welke impact heeft dit op je inkomen?
- Denken jullie dat de energiebesparende tips een grote invloed hebben op je budget? Wat zou je nog meer kunnen doen om te besparen op energie?

● Domein gezondheid

De jongeren gaan tijdens dit domein na welke gezondheidsverzekeringen er zijn, wat ze betekenen en welke verplicht zijn. Een bezoek aan de dokter leert hen wat remgeld is en hoeveel ze moeten betalen voor een consultatie. Tenslotte komen de jongeren te weten waar ze terecht kunnen met persoonlijke en financiële problemen.

Mogelijke reflectievragen:

- Waarom is een mutualiteitsbijdrage verplicht?
- Waar in je buurt kan je een dienst vinden die je kan helpen met je persoonlijke problemen?
- Wat zou jij doen mocht je een aantal facturen niet meer kunnen betalen?

● Domein huishouden

De jongeren moeten in dit domein maaltijden voor een dag samenstellen en komen dan te weten hoeveel dit gemiddeld kost op maandbasis (dit wordt automatisch berekend). De jongeren staan ook stil bij het verschil tussen A-merken en B-merken. Daarnaast ontdekken ze wat mobiliteit kost, hoeveel geld ze besteden aan kleding en wat hun noden en behoeften zijn op vlak van telecom en internetgebruik. Tenslotte kunnen de dierenliefhebbers kiezen voor een huisdier.

Mogelijke reflectievragen:

- Hoeveel hebben jullie uitgegeven in de supermarkt? Schrikken jullie hiervan of konden jullie dit inschatten? Wat zijn de grootste kosten? Wie elke middag een broodje koopt: hoeveel kost dit op maandbasis?
- Koop jij eerder de A-merken (dure merken in de winkel), de B-merken (huismerken) of C-merken (witte producten)? Waarom wel, waarom niet?
- Zouden jullie ingaan op een koppelverkoop van een gsm met een abonnement? Waarom wel, waarom niet? Wat zijn de gevolgen hiervan?
- Waar kopen jullie je kleding? Kopen jullie tweedehands? In de solden? Hoe zouden jullie kunnen besparen op kleding?

- **Domein ontspanning**

In dit domein krijgen jongeren verschillende mogelijkheden om zich te ontspannen met het bijhorende prijskaartje voorgeschoteld. Ook worden ze uitgedaagd om een gokje te wagen.

Mogelijke reflectievragen:

- Geven jullie veel geld uit aan ontspanning? Of vinden jullie dat ontspanning niet duur hoeft te zijn? Hoe belangrijk vinden jullie ontspanning?
- Wat vinden jullie van deze uitspraak: 'door veel te gokken kan je naast geld ook vrienden verliezen'?
- Waar kan je terecht als jijzelf of iemand van je vrienden vragen heeft over gokken?

5. Het belang van een eindbespreking

Het doel van wakosta.be is dat jongeren leren reflecteren over hun eigen bestedingspatroon van nu én leren inschatten wat hun bestedingspatroon zal zijn als ze alleen gaan wonen. Onderstaande vragen kunnen helpen bij deze bewustmaking.

Geef bij deze eindbespreking ook zeker mee dat er hulp voorhanden is bij (financiële) problemen en waar je die kan vinden (bij het OCMW in je gemeente & het CAW in je buurt) Benadruk het belang van het op tijd vragen van hulp.

Richtvragen voor een slotgesprek

- Hoe vond je het om de website te doorlopen?
- Welke opdrachten vond je leuk, welke minder leuk? Waarom?
- Wat vond je gemakkelijk of eerder moeilijk? Waarom?
- Welke inkomens hebben jullie gekregen? Was dit inkomen voldoende?
- Hoeveel denk je later te verdienen? Weten jullie hoeveel je ouders verdienen?
- Was het moeilijk om een woning te kiezen en heb je de woning gekozen die je wilde of was dit niet mogelijk?
- Wie had genoeg geld om een maand rond te komen met zijn of haar budget? Wie niet?
- Welke uitgaven nemen de grootste hap uit je budget?
- Heeft het doorlopen van de website je aangezet om anders om te gaan met de uitgaven die je nu al hebt?
- Ben jij je nu meer bewust over de kosten/uitgaven die je ouders hebben?
- Wat zal je zeker onthouden uit de oefeningen? Laat iedereen 1 ding opschrijven en overloop dit.
- Hebben jullie aan het eind geld over gehad voor ontspanning? Indien er weinig geld over was, zou je ontspanning kunnen weglaten? Welke gevolgen zou dit kunnen hebben?
- Zijn er mensen die geld over hadden? Wat zouden jullie hiermee doen?
- Zijn er veel onverwachte dingen voorgevallen? Wat is het belang van sparen?

- Zou je overwegen om geld te lenen voor bepaalde dingen? Bijvoorbeeld voor een huis of een auto? Zou je ook willen lenen voor een GSM of voor een televisie? Wat zijn de voor- en nadelen van geld lenen?
- Waarop zou je kunnen besparen? Is dit moeilijk? Vraagt dit veel inspanning(en)?
- Wat zou jij doen als je geld tekort hebt? Wat zijn de verschillende mogelijkheden?
- Weet je waar je terecht kan voor financiële problemen? Zou je durven hulp vragen als het moeilijk is?

6. Enkele afsluitende tips

Tot slot geven we nog een aantal praktische tips mee om het begeleiden van wakosta.be op maat aan te pakken.

- Indien je een grote groep hebt, kan je de jongeren de website per twee laten doorlopen. Dit zorgt ervoor dat je op minder mensen moet wachten voor tussentijdse besprekingen en de bespreking achteraf.
- Indien je werkt met een minder sterke groep (kan cognitief zijn, maar kan ook door taalkennis zijn), kan je ervoor opteren om alle stappen/opdrachten samen te doorlopen. Pas het tempo aan, aan de groep. Je kan hiervoor gebruik maken van de bijhorende PowerPoint waar alle stappen en opdrachten aan de hand van printscreens opgelijst staan.
- Het is mogelijk om de webtekst hardop te laten voorlezen. Dit kan gratis via Edge, de browser van Microsoft. Klik terwijl de webpagina is geopend met de rechtermuisknop of houd deze ingedrukt en selecteer 'Hardop voorlezen' of gebruik de toetsenbordsneltoets 'Ctrl + shift + U'.
- Sta stil bij de inkomens die iedereen heeft gekregen voordat overgegaan wordt naar de verschillende domeinen. Wat zijn de verschillende inkomens en hoe reageren de jongeren hier op?
- Noteer de startbedragen en de tussenstanden op het bord waar iedereen het kan zien. Zo kunnen de leerlingen zien hoe het gaat met het budget van anderen naarmate ze de website doorlopen.
- Voor bepaalde groepen zal deze online toepassing te makkelijk of te moeilijk zijn. Het is belangrijk om met dit thema verder op maat aan de slag te gaan. De website is een inleiding op het thema 'leren budgetteren' en financieel op eigen benen staan. Afhankelijk van de leeftijd en de opleidingsvorm is het belangrijk om op maat van de groep verder in te gaan op dit thema tijdens andere lessen.
- Om de les af te sluiten kan het leuk zijn om een quiz te doen (eventueel via kahoot). Zo kan je polsen bij de jongeren wat ze meegenomen hebben uit de opdrachten en hun kennis rond het thema bevragen.

7. Vragen? Meer info gewenst?

Wakosta.be is een initiatief van BudgetInZicht (BIZ). BIZ is een samenwerkingsverband tussen de OCMW's, de CAW's en de Verenigingen Waar Armen Het Woord Nemen in Vlaanderen en Brussel. BIZ heeft twee kernopdrachten: inzetten op preventie van schuldenlast en werken aan kwaliteitsvolle van de budget- & schuldhulpverlening.

Heb je na het doorlopen van deze handleiding nog een vraag? Wil je je ervaringen delen met ons? Contacteer dan de BIZ-medewerker uit je regio via www.budgetinzicht.be. We helpen je met plezier verder!

